

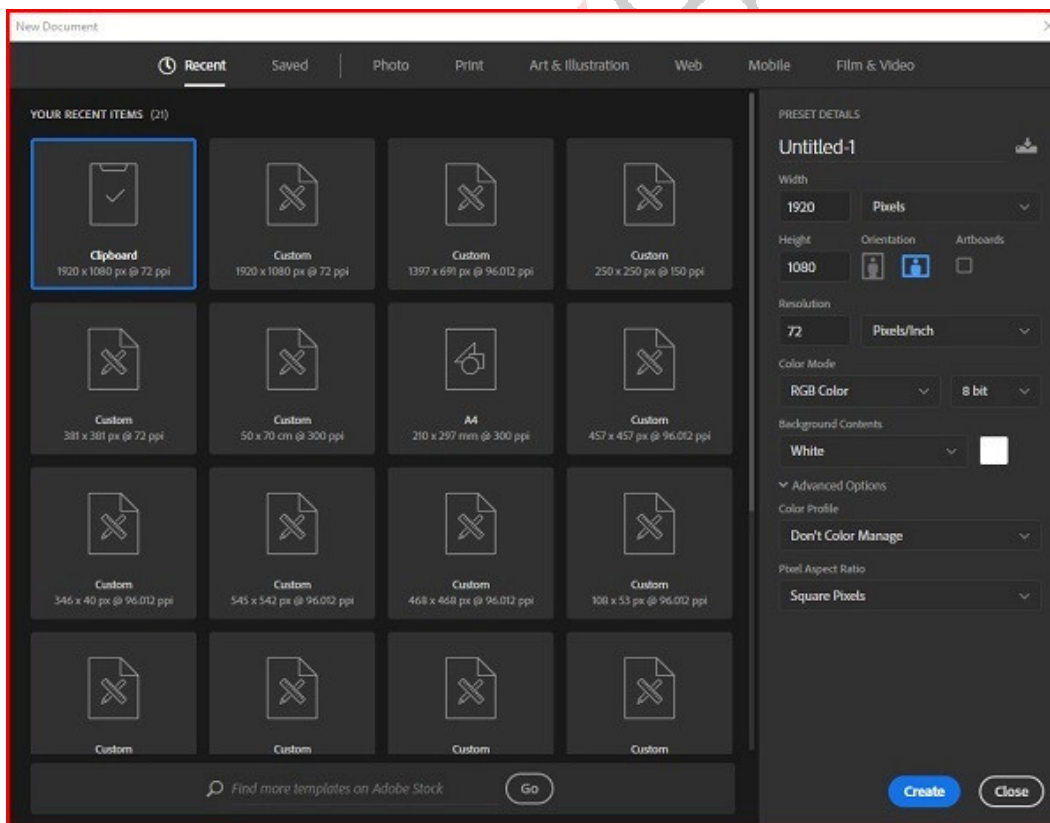
Rad sa dokumentima

Ova lekcija će vas naučiti kako možete da kreirate novi dokument, koje sve opcije postoje prilikom kreiranja dokumenata i čemu one služe. Razumećete šta su to artboardovi i kako možete da ih koristite u dizajnu za mobilne aplikacije koji može da bude prilagođen prikazivanju na različitim mobilnim uređajima. Pored toga ćete naučiti kako možete da otvarate dokumente iz menija File. Naučićete da čuvate fajlove pomoću opcije Save i Save As... Razumećete zašto su PSD i JPG najkorišćeniji formati u ovom kursu, a pored toga ćete saznati i kako da pogledate i izmenite informacije o slici pomoću File Info opcije.

Rad na projektu u Photoshopu podrazumeva rad sa dokumentima uz korišćenje komande iz padajućeg menija File.

New... – Kreiranje novog dokumenta

Pored komande New se nalaze tri tačke, pa je jasno da će njenim pokretanjem biti otvoren novi prozor (dijalog) sa opcijama koje se odnose na kreiranje novog dokumenta. Tastaturna prečica ove komande je **Ctrl+N**. Preporuka je da se tastaturne prečice pamte, jer drastično ubrzavaju i olakšavaju rad u Photoshopu.

Slika 24.1. Prozor New Document

Na slici iznad možemo da vidimo prikaz novog prozora New Document. Sada imamo na samom vrhu ovog prozora kolonu u kojoj su navedene kategorije (Recent, Saved, Photo, Print, Art & Illustration, Web, Mobile, Film & Video). Kada pokrenete ovaj prozor, predefinisano podešavanje jeste da bude aktivna opcija **Recent** (najskorije ili skoro korišćene). Kada je aktivna ova kategorija, u odeljku ispod će se pojaviti niz manjih prikaza dokumenata (thumbnails) sa veličinama koje ste nedavno koristili.

Na početku svake kategorije imate ponuđena predefinisana podešavanja za fajlove različitih veličina i rezolucije u zavisnosti od kategorije koju birate.

Recent – Možete da odaberete najskorije korišćene predefinisane dokumente. **Clipboard** – ova opcija je dostupna kada je prethodno komandom Copy (Ctrl+C) kopiran neki sadržaj. Ponuđene dimenzije za Clipboard preset će odgovarati dimenzijama tog kopiranog sadržaja.

Photo – Standardne dimenzije fotografija.

Print – Standardne dimenzije za štampu sa rezolucijom za štampu.

Art & Illustration – Standardne dimenzije za ilustracije plakata sa rezolucijom za štampu.

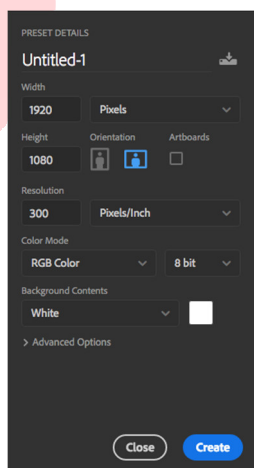
Web – Standardne dimenzije dokumenata za prikaz na internetu. U polju Size će biti prikazan broj piksela za najkorišćenije ekrane; merna jedinica će pikseli, s obzirom na to da će kreirani sadržaj biti prikazivan na ekranima čija je najmanja jedinica piksel. Rezolucija je u ovom slučaju 72 ppi kao standardna ekranska rezolucija.

Mobile – Broj piksela za najkorišćenije ekrane mobilnih telefona i tableta.

Film & Video – Standardne dimenzije različitih video-standarda.

Napomena

Ako ste ranije radili u nekoj od starijih verzija programa i novi izgled porozora New Document vas zbunjuje, možete da vratite izgled starog prikaza iz padajućeg menija *Edit > Preferences > General...* i štriklirajte opciju **Use Legacy „New Document” Interface.**

Slika 24.2. Odeljak prozora New Document u kome možete da promenite dimenzije fajla

Ako želimo sami da definišemo dimenzije i rezoluciju dokumenta, onda koristimo odeljak sa desne strane u okviru prozora New Document. U polju **Untitled-1** moguće je da upišete željeno ime dokumenta koji se kreira. Ovo nije obavezno polje, jer Photoshop sam imenuje nove dokumente sa Untitled 1, 2, 3 i tako dalje. Kasnije je moguće da izmenite naziv pri čuvanju novog dokumenta, jer je zbog organizacije svakako poželjno da izbegnete generičko imenovanje dokumenata.

Width, Height – Polja sa leve strane se odnose na vrednosti širine (width) i visine (height) dokumenta koji se kreira, dok se padajući meniji desno odnose na mernu jedinicu koja će biti primarna u dokumentu. Sve ovo može i kasnije da se izmeni za otvoren dokument, ali je preporučljivo, naravno, da se za dokument koji je namenjen za prikazivanje na ekranu postave pikseli kao merna jedinica, dok je u slučaju kada se dokument priprema za štampu najbolje da su podešene merne jedinice milimetri ili centimetri.

Resolution – Polje sa leve strane se odnosi na vrednost parametra rezolucije, dok se u padajućem meniju desno bira između dve jedinice mere, Pixels/Inch i Pixel/Centimeter.

Color Mode – U prvom padajućem meniju je moguće da odaberete model boja, dok se u meniju desno određuje količina informacija o boji po kanalu.

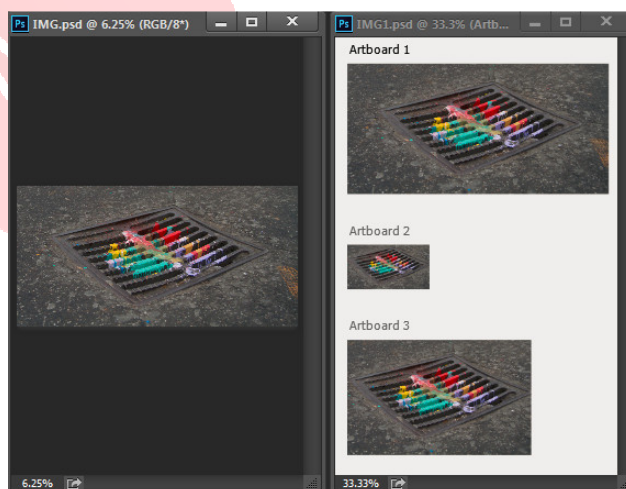
Background Contents – Pozadina kreiranog dokumenta. Može da bude bela, transparentna ili neka druga određena boja.

Orientation – Odnosi se na položaj stranice. Ova opcija nam omogućava da odaberemo da li će stranica biti vertikalno ili horizontalno orijentisana.

Artboards – Štrikliranjem opcije Artboards pravimo dokument u kome postoji jedna stranica Artboarda.

U Photoshopu je moguće da radite sa dva tipa dokumenta:

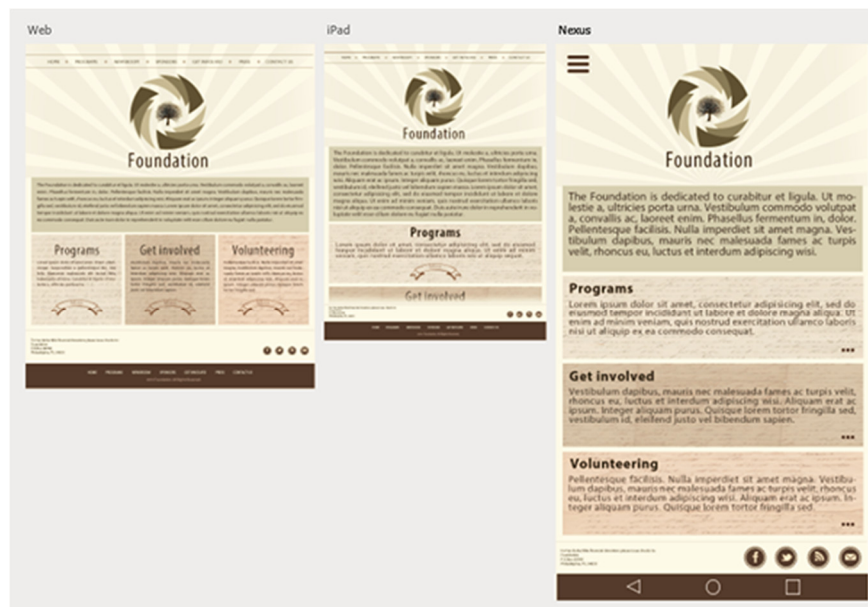
- **standardni dokument** – dokument u kome ne postoje stranice i
- **artboard dokument** – dokument u kome postoji jedna ili više stranica (artboards).

Slika 24.3. Standardni dokument (levo); Artboard dokument sa tri stranice/artboards (desno)

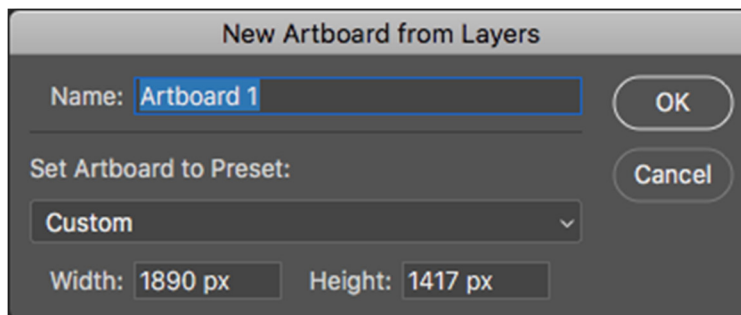
Artboards

U Photoshopu je moguće da radite i sa više stranica u okviru jednog dokumenta, što može da bude veoma korisno kada se isti dizajn priprema za nekoliko namena, što je čest slučaj. U praksi je uglavnom potrebno da dizajn sajta kompanije bude sličan dizajnu mobilne aplikacije, a zatim i dizajn mobilne aplikacije može da bude prilagođen prikazivanju na različitim mobilnim uređajima. Takođe, dizajn plakata može da bude veoma sličan dizajnu letka, koriste se uglavnom isti elementi, ali u različitim dimenzijama i u različitom rasporedu. U ovakvim situacijama se koriste uglavnom isti grafički elementi sa neznatnim izmenama, ali raspoređeni tako da odgovaraju drugačijoj formi prikaza.

Slika 24.4. Tri stranice (artboards) u jednom Photoshop dokumentu

Pri kreiranju novog dokumenta je moguće u **New...** dijalogu štriklirati opciju **Artboards**. Ako je postojeći dokument, koji je kreiran kao standardni, potrebno konvertovati u dokument u kome je moguće da radite sa više stranica (Artboard document), to je moguće komandom **Artboard From Layers**, koja se nalazi u pop-up meniju koji se otvara desnim klikom na naziv sloja u Layers panelu, s tim što je moguće da se selektuje i više slojeva u panelu od kojih se kreira stranica. Ova komanda postoji i u padajućem meniju **Layer > New > Artboard From Layers...** U Layer > New podmeniju postoje i komande za kreiranje stranice od selektovane grupe slojeva (**Artboard from Group**) i za kreiranje nove stranice proizvoljnih dimenzija (**Artboard**). U slučaju da u dokumentu već postoje stranice, ovim komandama će biti kreirane nove stranice. Za svaku od tri komande se otvara dijalog za uređivanje dimenzija nove stranice u dokumentu.

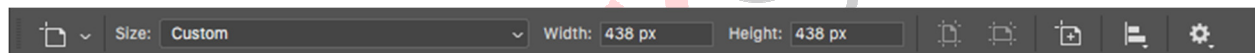

Slika 24.5. New Artboard from Layers dijalog

Ponuđene dimenzije stranice koja se kreira uvek su postavljene na osnovu dimenzija sloja od kog se stranica kreira, ali to može da se izmeni i ručno, unošenjem vrednosti za širinu i visinu stranice ili odabirom nekih predefinisanih dimenzija stranice u padajućoj listi **Set Artboard to Preset**. Nove stranice u dokumentu moguće je kreirati i Artboard alatom.

Artboard alatom je moguće da kreirate nove stranice u dokumentu ili uređujete postojeće. Alat se nalazi u grupi sa Move alatom i ta grupa se nalazi na vrhu Tools panela. Kada je aktivan ovaj alat, klikom i prevlačenjem je moguće da kreirate stranicu u postojećem dokumentu.

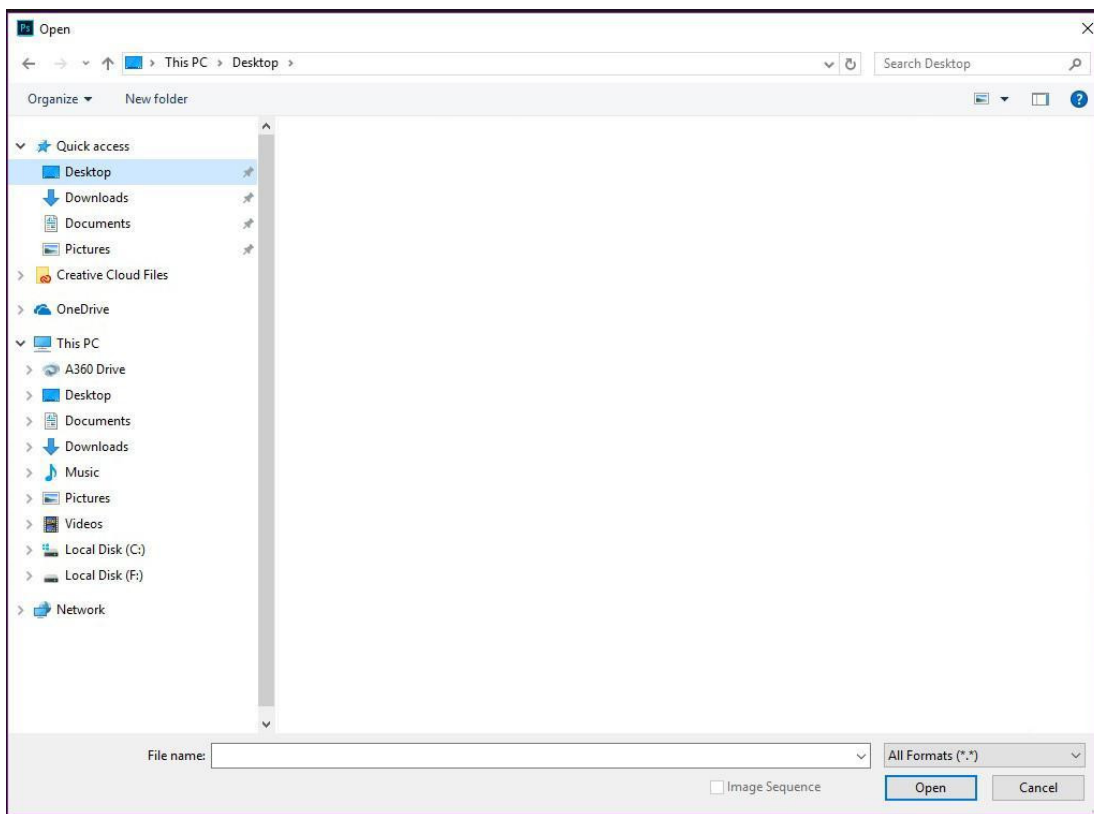
Slika 24.6. Options panel kada je aktivan Artboard alat

U Options panelu je moguće da odaberete neku od predefinisanih dimenzija stranice u padajućem meniju **Size** ili da ručno definišete dimenzije unošenjem vrednosti za širinu i visinu dokumenta. Zatim postoje dugmići za određivanje vertikalne (Portrait) ili horizontalne (Landscape) orijentacije stranice, kao i dugme za kreiranje nove stranice jednim klikom umesto klikom i prevlačenjem.

Kada u dokumentu postoji stranica, klikom i prevlačenjem Move ili Artboard alatom na naziv stranice koji se nalazi iznad gornjeg levog ugla stranice moguće je da izmeštate stranicu na radnoj površini. Da bi se stranici uredile dimenzije, klikom na naziv stranice Move ili Artboard alatom, oko stranice se pojavljuje okvir sa kontrolnim ručkama kojima je moguće, klikom i prevlačenjem, uređivati dimenzije stranice.

Otvaranje dokumenta

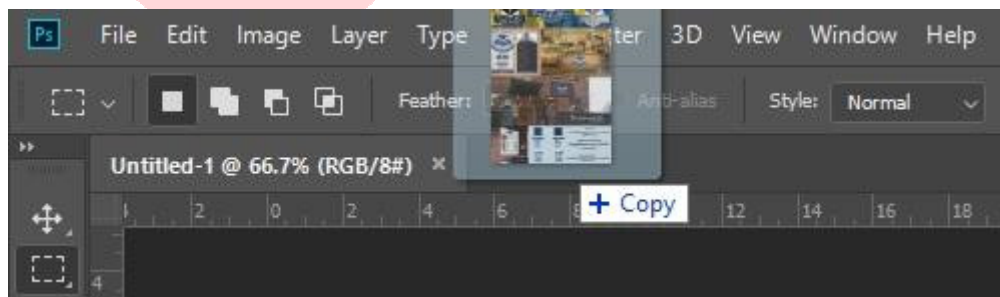
Otvaranje dokumenta je moguće komandom **Open** iz padajućeg menija **File** ili tastaturnom prečicom Ctrl+O.

Slika 24.7. Prozor Open

U oba slučaja se otvara prozor Open, iz kojeg možete da pronađete željeni dokument koji se nalazi na nekoj memoriji za skladištenje. Selektovanjem dokumenta i pokretanjem komande Open dokument će se otvoriti u Photoshopu. Ukoliko je potrebno da istovremeno otvorite više dokumenata, možete da dodajete željene dokumente u selekciju klikovima držeći Ctrl. Ako držite Shift i kliknete na neki sledeći dokument, biće selektovani svi dokumenti koji se nađu između prvog i poslednjeg selektovanog. Veći broj dokumenata se otvara u zasebnim prozorima, koji mogu da budu lebdeći (floating) ili usidreni (docked) u tabovima.

Drugi često korišćen način za otvaranje dokumenata jeste prevlačenjem tako što se željeni dokument prevuče u Photoshop. Lokacija u okviru Photoshopa na koju je prevučen dokument određuje kako će Photoshop da tretira taj dokument.

Slika 24.8. Tab sa imenom otvorenog dokumenta i prevlačenje novog dokumenta na liniju tabova

Ukoliko je dokument prevučen na površinu već otvorenog dokumenta, Photoshop pretpostavlja da korisnik želi da ubaci taj dokument unutar postojećeg. U tom slučaju ga postavlja kao Smart Object unutar trenutno aktivnog dokumenta. Da bi se dokument otvorio u novom prozoru, potrebno je da ga prevučete na liniju tabova već otvorenih dokumenata ili na radnu površinu ukoliko nije otvoren nijedan dokument.

Pitanje

Kojom tastaturnom prečicom pokrećete komandu Open?

- Ctrl+S
- Ctrl+D
- Ctrl+M
- **Ctrl+O**

Objašnjenje:

Ctrl+D je prečica za brisanje selekcije, Ctrl+M je prečica koja otvara Curves korekciju, Ctrl+S pokreće Save komandu, dok Ctrl+O tastaturna prečica otvara dijalog Open.

Open Recent

Iz ovog podmenija padajućeg menija File je moguće da otvorite neki od dvadeset poslednje otvaranih dokumenata u Photoshopu.

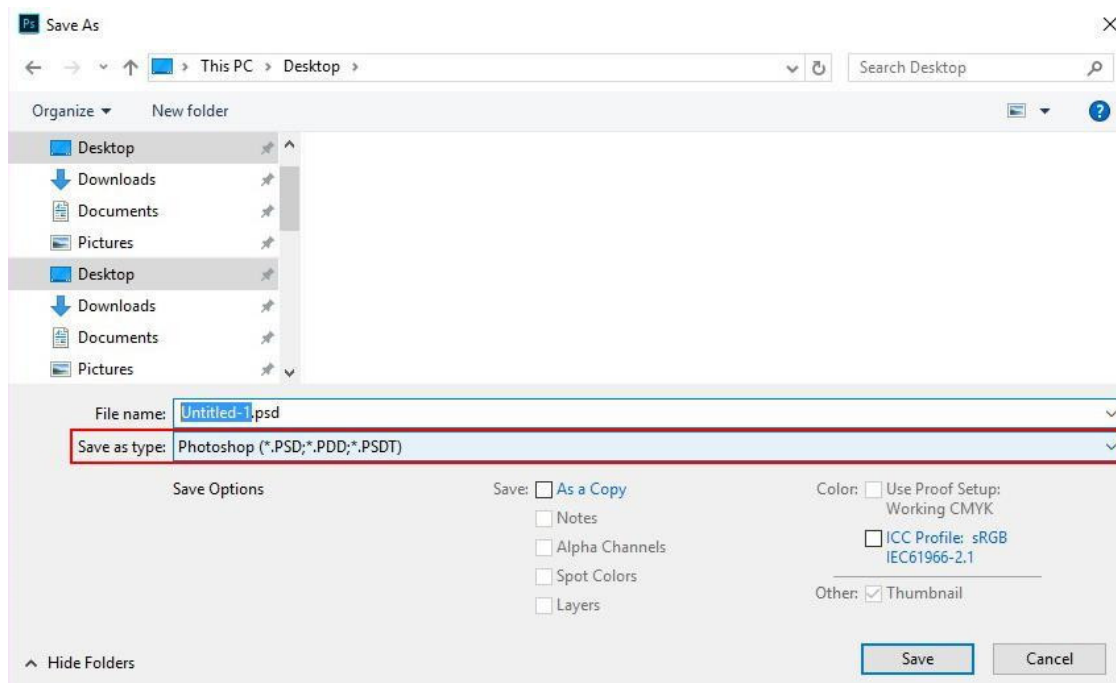
Save i Save As...

Ove komande se koriste za:

- **čuvanje novokreiranog dokumenta** – ukoliko se za novokreirani dokument pokrene komanda **Save** (Ctrl+S) ili **Save As** (Ctrl+Shift+S), u ovom konkretnom slučaju će obe komande da se ponašaju isto. Otvoriće se Save As dijalog za imenovanje dokumenta i za određivanje formata u kojem će dokument biti sačuvan;
- **čuvanje izmena u postojećem dokumentu** – ukoliko se za postojeći dokument koji je otvoren u Photoshopu pokrene komanda **Save**, sve izmene će automatski biti sačuvane u tom dokumentu, ali bez otvaranja novog dijaloga,
- **čuvanje izmena za postojeći dokument, ali u okviru novog dokumenta** – ukoliko se pokrene komanda **Save As**, bilo za novokreirani bilo za postojeći otvoreni dokument, otvoriće se dijalog za imenovanje i izbor formata dokumenta.

Zaključak je da se komanda **Save** koristi za brzo čuvanje izmena u postojećem dokumentu, sem za novokreirani document, kada će i ova komanda da otvori dijalog za čuvanje kako bi se dokument sačuvao prvi put. Komanda **Save As** će uvek da otvori dijalog za čuvanje, bilo da se pokreće za novokreirani dokument ili se pokreće za postojeći prethodno sačuvani dokument.

Slika 24.9. Prozor Save As, izbor formata prilikom čuvanja dokumenta

Izvorni format za čuvanje Photoshop dokumenata je PSD (Photoshop document), ali je u Save As dijalogu moguće iz **Save As Type** padajuće liste da izaberete i neki drugi format, u zavisnosti od potrebe korisnika.

Čuvanje PSD i JPG dokumenata

Za početak rada u Photoshopu su najvažniji PSD i JPG formati, koji su i u ovom kursu najkorišćeniji.

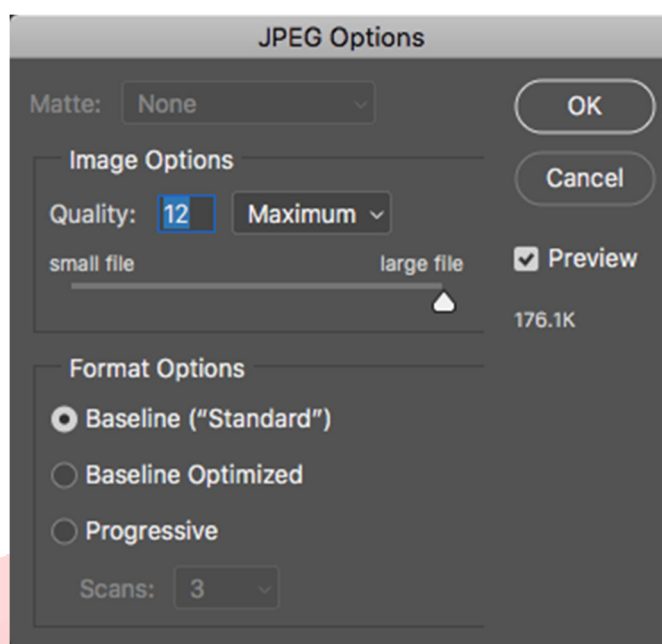
PSD – Izvorni format Photoshopa koji čuva sve intervencije i elemente u svom izvornom obliku – slojeve, tekstualne slojeve sa dodeljenim vrednostima parametara, pametne slojeve, alpha kanale, stilove, boje i drugo. Ovo uglavnom podrazumeva i da su PSD dokumenti veliki.

JPEG – Najpoznatiji i najčešće korišćeni format fotografija je JPEG (Joint Photographic Experts Group), koji zbog svoje odlične kompresije smanjuje veličinu dokumenta čuvajući slike u visokom kvalitetu. JPEG koristi „Lossy” algoritam, koji prilikom kompresije smanjuje broj informacija o slici koje je dokument u sebi nosio, što je velika mana JPEG fotografija. Upravo zato profesionalni fotografi ne koriste ovaj format, već fotografije slikaju i potom obrađuju u formatu koji nije kompresovan i koji u sebi sadrži daleko veći broj informacija o slici. Fotografija u JPEG formatu u momentu fotografisanja automatski prolazi kroz određenu obradu boja, ekspozicije, white balancea, kontrasta, saturacije, oštine, uklanjanja šuma i tako dalje, što smanjuje mogućnost detaljnije dalje obrade.

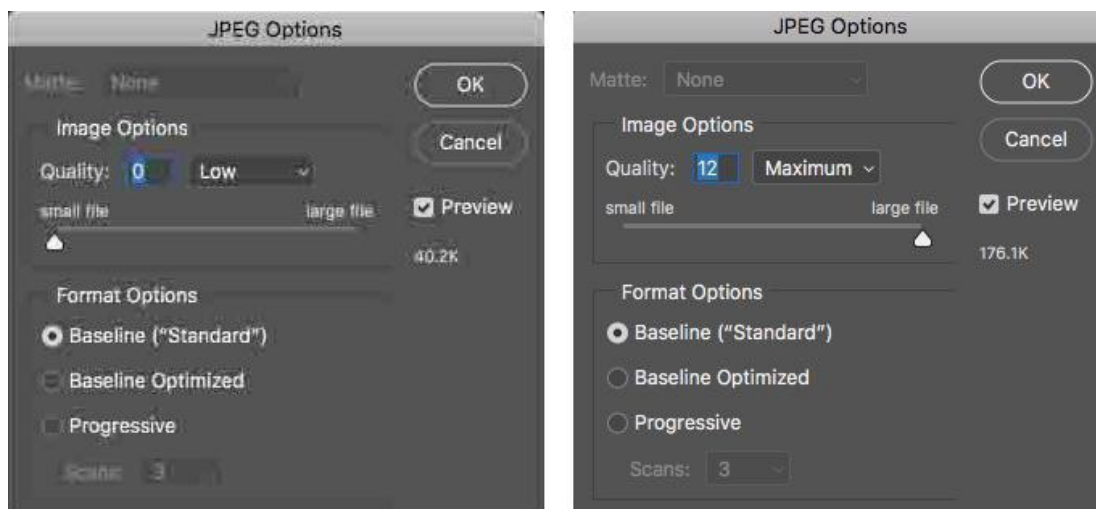
Kompresija slike u digitalnom formatu

Svaki format za čuvanje rasterske grafike sadrži određenu količinu informacija koje predstavljaju sam vizuelni sadržaj slike (broj piksela, boju svakog piksela i tako dalje) i dodatne informacije koje se odnose na vizuelni sadržaj. Te dodatne informacije se nazivaju metadata. Kompresija nekog formata rasterske grafike jeste postupak po kome se deo podataka po određenom pravilu (algoritmu) izbacuje kako bi fajl bio manji i pogodniji za slanje ili prikaz na webu. U zavisnosti od izabranog algoritma za kompresiju i intenziteta kompresije, biće izbačena veća ili manja količina podataka. Ovde je uvek pitanje kompromisa, jer se neminovno smanjivanjem količine podataka za neku sliku degradira kvalitet prikaza. JPEG format je najkorišćeniji format sa kompresijom i pogodan je za slanje, jer proizvodi male fajlove zadovoljavajućeg kvaliteta. Da bi se dokument sačuvao u JPEG formatu, u Save As dijalogu je potrebno iz padajuće liste Save as type odabrati JPEG. Nakon potvrde klikom na Save otvara se dijalog sa opcijama za čuvanje JPEG formata.

Slika 24.10. JPEG options dijalog

Najznačajnije je podešavanje nivoa kompresije koje je izraženo parametrom **Quality** u uokvirenom delu **Image Options**. Pored unosa brojčane vrednosti u rasponu od 0 do 12, moguće je i da na klizaču podesite tu vrednost. Sve promene vrednosti parametara će u realnom vremenu da budu vidljive u dokumentu na radnoj površini ukoliko je striktnirana opcija **Preview**, pa je tako moguće lako uvideti optimalan nivo kompresije za konkretan dokument. Preview checkbox je često prisutan u Photoshopu u različitim vrstama dijaloga. Ispod Preview checkboxa se nalazi informacija o veličini fajla za odabrani nivo kompresije, što je veoma važan podatak kada je potrebno da prilagodite sliku slanju putem interneta ili prikazu na webu.

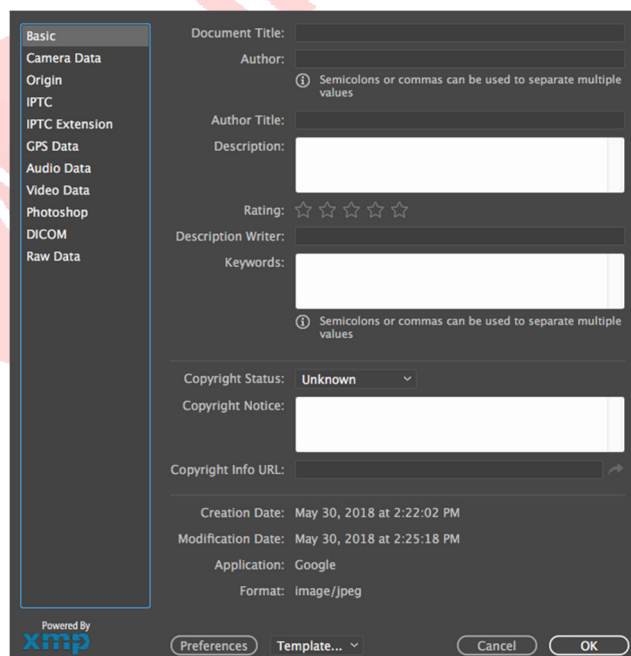

Slika 24.11. Razlika između Low Quality (levo) i Maximum Quality (desno) JPEG formata

File Info

Metapodatke kao dodatne informacije o slici možete i da izmenite, što je ponekad veoma korisno. U Photoshopu je ova funkcionalnost rešena u formi prozora File Info. Da bi se pokrenuo ovaj dijalog, potrebno je da pokrenete komandu File > File Info...

Sve izmene unete u File Info dijalogu biće utisnute u dokument (bilo da je reč o fotografiji, grafici...) u vidu metadata zapisa, tako da će svako ko poželji moći da sazna ko je tvorac slike, vlasnik copyrighta, to jest autorskih prava, ko je bio fotograf, gde je fotografija snimljena, njen kraći opis i tako dalje.

Slika 24.12. Prikaz prozora File Info za kategoriju Basic

Neka važna polja su:

- Document Title – u ovo tekstualno polje može se upisati naslov dokumenta. Ovo polje ne utiče na samo ime dokumenta, to jest na Document Name, koje se nalazi u Title Baru File Info prozora;
- Author – polje za upis imena autora;
- Description – polje za kraći opis dokumenta;
- Keywords – polje za upis ključnih reči (keywords); reči se odvajaju tačkom i zapetom (;);
- Copyright Status – padajući meni koji dozvoljava izbor između tri stanja: Unknown, Copyrighted, Public Domain;
- Copyright Notice – polje za upis dodatnih informacija u vezi sa Copyrightom, to jest autorskim pravima;
- Copyright Info URL (Unified Resource Locator) – polje za upis web adrese na kojoj može da se sazna više o autorskim pravima na radove.

Pri samom dnu prozora nalaze se podaci o samom fajlu, kao što su: kada je nastao, kada je poslednji put promenjen i u kojoj aplikaciji, kao i podatak o njegovom formatu.

Pored sekcije Basic, File Info sadrži još drugih kategorija, uz pomoć kojih je moguće da se više informišete o modelu foto-aparata, o zadatim parametrima prilikom fotografisanja i drugim podacima.

Nakon izmena u prozoru File Info i nakon čuvanja dokumenta, ovi podaci će biti utisnuti u sliku kao dodatni podaci (metadata) i nakon ponovnog otvaranja tog dokumenta, biće vidljivi u prozoru File Info.

Preporučene tastaturne prečice:

Ctrl+N	New...
Ctrl+O	Open...
Ctrl+S	Save
Shift+Ctrl+S	Save As...

Tabela 24.1. Tastaturne prečice

Rezime

- Za kreiranje novog dokumenta koristi se dijalog New, koji se otvara iz padajućeg menija File ili tastaturnom prečicom Ctrl+N.
- U skladu sa vrstom projekta u Photoshopu kreira se standardni dokument sa jednom stranicom ili višestranični Artboard document.
- Ukoliko postoje specifična podešavanja parametara za specifikaciju novog dokumenta koji se često koristi u radu, moguće je da ta podešavanja sačuvate komandom Save Preset u dijalogu New.
- Dokument u Photoshopu može se otvoriti u dijalogu Open, koji se otvara iz padajućeg menija File ili prevlačenjem dokumenta sa računara na liniju sa tabovima otvorenih dokumenata.